

1992/93 השבחת עגבניות עמידות בפני ריקבון הכתר

מאיר פילובסקי, מרג'רי קור, דבורה לפושנר, סעדיה נהון, לאה חן -
מינהל המחקר החקלאי - המכון לגידולי שדה

מחלת ריקבון הכתר או בשמה המקורי מגלת צוואר השורש, פוגעת העגבניות הגדולת בשטח פתוח בערבה במיוחד בכיכר-סדום ובעגבניות הגדול בבתי צמיחה באזורים שונים בארץ. את המחלה מחוללת פטריית הקרקע F. SP. RADICIS-LYCOPERSICI FUSARIUM OXYSPORUM. הפטרייה גורמת לריקבון צוואר השורש והשורשים בצמחים בשלב הניבה וכתוצאה מזה הנוף מתייבש והפרי אינו מגיע להבשלה.

במסגרת עבודת ההשבחה שלנו, אנו עוסקים בהקניית עמידות בפני ריקבון הכתר לקווי עגבניות במטרה לפתח זני מכלוא עמידים לגידול בשטח הפתוח בלי הדלייה.

בסתיו של 1992/93 נבחנו בתחנת הניסיונות "כיכר-סדום" בעין-תמר 82 שושרות טיפוח בחלקה נגועה ברקבון הכתר. החומר הטיפוחי נזרע במשתלה בבית דגן ב-5.9.92 ונשתל בתחנת הניסיונות ב-4.10. הזן MOPEROU שימש כביקורת עמידה והזנים 5656 ו-837 שימשו כביקורת רגישות.

הצמחים התפתחו בצורה נאותה, אם כי היתה נגיעות מסוימת בוירוס צהבון האמיר. בחודש מרץ נקבעה העמידות של השושרות השונות. ניתן היה להבחין בבירור בין חלקות שבהן כל הצמחים היו בריאים, כאלה שבהן היו צמחים בריאים ונגועים במחלה ובין חלקות שבהן כל הצמחים היו נגועים במחלה. לקביעה סופית של העמידות נעקרו כל הצמחים, נבדקו השורשים ונחתך צוואר השורש.

שושרת שבהן כל הצמחים היו בריאים (לא נמצאו סימני מחלה) והוגדרו כהומוזיגוטות - עמידות. שושרות שהראו התפלגות לצמחים עמידים (בריאים) ורגישים (נבילה, רקבון צוואר השורש והשורשים) הוגדרו כמתפלגות מבחינת עמידות. שושרות שבהן כל הצמחים הראו סימני נגיעות הוגדרו כרגישות לרקבון הכתר.

מצמחים עמידים שהראו תכונות חקלאיות טובות נלקחו פירות ומהם הופקו הזרעים. חלק מהשושרות העמידות ישמשו כהורים להכנת צירופי מכלוא עמידים לרקבון הכתר, שייבחנו בערבה בעונת הגידול 1993/94.